

Trilogie van conferenties "Bossen"

Bossen en Klimaat

**Luxemburg, Grengewald,
30 september 2011**

Bossen en Werkgelegenheid

**België, Saint Hubert,
23 november 2012**

Bossen en Energie

**Nederland, Wageningen,
15 november 2013**

Bossen en Klimaat
Luxemburg, Grengewald,
30 september 2011

Bossen en Werkgelegenheid
België, Saint Hubert,
23 november 2012

Bossen en Energie
Nederland, Wageningen,
15 november 2013

Het bos geldt als symbool voor de natuur. Toch blijkt uit studies dat de problematiek van de bossen onvoldoende leeft bij de bevolking.

Naar aanleiding van het Internationaal Jaar van het Bos 2011 besliste het Beneluxparlement een trilogie van conferenties te organiseren over het belang van de bossen vanuit verschillende invalshoeken, namelijk “Bossen en Klimaat”, “Bossen en Werkgelegenheid” en “Bossen en Energie”.

Conferentie “Bossen en Klimaat” - Luxemburg, Grengewald, 30 september 2011

a. Inleiding

Op 30 september 2011 hebben de Luxemburgse leden van het Beneluxparlement hun Belgische en Nederlandse collega's uitgenodigd op het voormalige jachtdomein van de Groothertog in het Grengewald om te spreken over bosbehoud.

De collega's van de Noordse Raad en de Baltische Assemblee deelden er als ervaringsdeskundigen hun inzichten over duurzaam bosbeheer, milieu en biodiversiteit.

De conferentie werd voorgezeten door de heer Marcel Oberweis, voorzitter van de Luxemburgse delegatie. De deelnemers werden verwelkomd door heer Laurent Mosar, voorzitter van de Luxemburgse Chambre des Députés.

De volgende sprekers gaven een uiteenzetting :

- de heer Frank Wolter, directeur adjoint, Administration de la nature et des forêts (Luxemburg) :

Internationaal kader en de uitdagingen voor het Groothertogdom Luxemburg in het licht van de klimaatveranderingen

- mevrouw Karin Jacobs, hoofd Team Duurzame Ontwikkeling, Benelux Unie :

Energiehout – think global, act local

- de heer Johan Bergh, professor aan de ‘Swedish Agricultural University’ (SLU) :

Impact van bosbouw op de reductie van broeikasgasemissies in de Noordse landen

- de heer Tõnis Kõiv, vice-voorzitter van de ‘Riigikoogu Environment Committee’ (parlement van Estland) en de heer Ugis Rotbergs, vice-voorzitter van de ‘Natural Resources Subcommittee of the Economic, Agricultural, Environmental and Regional Policy Committee’ van de Baltische Assemblée (Letland) :

Het bosbeheer in de Baltische Staten

b. Verslag

Een studie waaruit de slechte perceptie van de bossen bij de openbare opinie blijkt, heeft onder andere de aandacht getrokken van de deelnemers aan de conferentie “Bossen en Klimaat” van 30 september 2011 te Luxemburg. Het bos geldt weliswaar als symbool voor de natuur maar het beheer ervan en de multifunctionaliteit m.b.t het houtgebruik geeft aanleiding tot een ongegrond scepticisme.

De toestand is op wereldvlak zorgwekkend want jaarlijks verdwijnt 2 % van de bossen; de ontbossing is jaarlijks de oorzaak van de verdwijning van 13 miljoen hectaren bos, met duidelijke gevolgen voor het klimaat : verhoging met 18 procent van de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer, algemene stijging van de temperatuur en verhoogde frequentie van extreme klimaatverschijnselen. Zonder te spreken van de nadelige gevolgen voor de biodiversiteit.

Onder de noorderlanden hebben Zweden, Noorwegen en Finland inzake bosbeheer het voortouw genomen. Meer dan een eeuw geleden hebben ze een systeem ingevoerd waarbij massaal aan herbebossing wordt gedaan en enkel het houtsurplus wordt gebruikt om de opslagcapaciteit van CO₂ van de bossen niet aan te tasten. De zogenaamde substitutiemethode beveelt het prioritaire gebruik van hout in de bouw en de industrie aan,

om de CO₂-emissies te beperken. Het houtoverschot dient dan om groene energie op te wekken.

Tijdens de conferentie werd gewezen op het belang van het sociaal aspect van het bosbeheer en de noodzaak om een duurzame en transnationale governance te voeren via de versterking van het aanpassingsvermogen van het boscosysteem, het risicobeheer en een concrete actie ten voordele van CO₂-opslag.

Tijdens de plenaire vergadering van 16 december 2011 bracht de heer Marcel Oberweis verslag uit over deze conferentie. De hiernavolgende aanbeveling werd er eenparig aangenomen.

De Raad,

- gelet op het belang van de bossen, echte “long” van de aarde, die een derde van haar oppervlakte bestrijken en hun onbetwiste status van erfgoed van de mensheid;
- gelet op het belang van de bossen als echt reservoir van biodiversiteit die op hun eentje twee derde van alle geïdentificeerde planten- en diersoorten herbergen;
- gelet op het belang dat de parlementsleden van de drie Beneluxlanden hechten aan het Internationaal Jaar van de Bossen 2011 en aan het programma Natura 2000 van de Europese Unie;

vaststellend

- dat de bossen wereldwijd vandaag slechts 64 % vertegenwoordigen van de oppervlakte die ze millennia geleden bestreken en dat elk decennium 2 % van de bossen verdwijnt;
- dat de ontbossing, 13 miljoen ha per jaar, verantwoordelijk is voor 18 % van de CO₂-uitstoot wereldwijd;
- dat het verlies aan bosmassieven tot een verlies aan biodiversiteit leidt;
- dat de bossen van essentieel belang zijn in de strijd tegen de klimaat-

verandering aangezien het vernietigen ervan leidt tot een stijging van de temperatuur, een wijziging in het hydrologisch systeem (neerslag) en een groter aantal extreme meteorologische verschijnselen;

- dat de bossen een pijler zijn van de economische en sociale ontwikkeling als leverancier van grondstof en als werkplek en recreatiezone;

vraagt de regeringen

- in de Benelux een transnationale governance in de bosbouw tot stand te brengen;
- de publieke opinie te sensibiliseren aan de hand van informatiecampaagnes die ertoe strekken de perceptie van de bossen, die soms ten onrechte negatief is, bij te stellen;
- de initiatieven aan te moedigen die ertoe strekken de bossen in een geest van duurzame ontwikkeling te beheren, te behouden en te ontwikkelen;
- hout in grotere mate op een duurzame wijze als grondstof in de bouwsector te gebruiken om de ecologische voetafdruk door een daling van de CO₂-uitstoot terug te dringen;
- de exploitatie van houtachtige biomassa, een hernieuwbare energiebron, op een plaatselijk en gewestelijk niveau te beperken om de “ecologische rugzak” (hoeveelheid fossiele energie gebruikt voor de productie en de exploitatie ervan) niet al te zeer te belasten.

Het antwoord van het Comité van ministers op deze aanbeveling werd overhandigd aan het Beneluxparlement tijdens de plenaire zitting van december 2012.

Stukken :

Verslag van de conferentie “Bossen en Klimaat” door de heer Marcel Oberweis (L); stuk nr. 835/1

(http://www.benelux-parlement.eu/docs/04_Commissies/BNL835-1.pdf)

Aanbeveling Bossen en Klimaat; stuk nr. 835/2

http://www.benelux-parlement.eu/docs/06_Aanbevelingen/BNL835-2.indd.pdf

Antwoord van het Comité van ministers op de aanbeveling; stuk nr. 835/3

http://www.benelux-parlement.eu/docs/07_ComMinisters/BNL835-3.pdf

Handelingen nrs. 305-306; 16-17 december 2011, blz. 45-46

http://www.benelux-parlement.eu/docs/02_PlenaireZitting/20111217-16_annalen_305-306.pdf

II. Conferentie “Bossen en Werkgelegenheid” - België, Saint-Hubert, 23 november 2012

a. Inleiding

Op 23 november 2012 had de tweede conferentie van het drieluik van conferenties over de bossen plaats in La Salle Redouté van het Palais Abbatial te Saint-Hubert, de hoofdstad van de bossen en van de natuur in het hart van de Ardennen.

Deze conferentie handelde over de sociale aspecten en de jobcreatie in het kader van een duurzame ontwikkeling op het gebied van bosbeheer.

De conferentie werd voorgezeten door de heer Marcel Oberweis, voorzitter van de Luxemburgse delegatie. De deelnemers werden namens het Provinciecollege van de provincie Luxemburg (B) verwelkomd door heer Daniel Ledent. Mevrouw Dominique Tilmans, lid van het Beneluxparlement, heette de deelnemers eveneens welkom.

De volgende sprekers gaven een uiteenzetting :

- de heer Jef Van den Bergh, lid van het Beneluxparlement (B) :

De sociale dimensie van het bosbeleid

- de heer Philippe Blérot, inspecteur-generaal van het Département de la Nature et des Forêts (DNF) van de Service public de Wallonie (SPW) (B) :

De valorisatie van de opbrengsten van het bos als bron van werkgelegenheid

- de heer Hubert de Schorlemer, voorzitter van de Lëtzebuurger Privatbësch, voorzitter van de Confederatie van Europese Boseigenaren (CEPF) (L) :

Onze bossen, een garantie voor jobs op het platteland

- de heer Frank Wolter, directeur van de Administration de la Nature et

des Forêts (L) :

De valorisatie van diensten met betrekking tot het bos als bron van werkgelegenheid

- de heer Raimonds Vējonis, ondervoorzitter van de Baltische Assemblée, gewezen minister van Bescherming van het Leefmilieu en van Gewestelijke Ontwikkeling (Letland)

b. Verslag

De heer Jef Van den Bergh (B) leidde de conferentie in en stelde dat “duurzaam bosbeheer ook betekent dat bossen worden beschouwd als een pijler van economische ontwikkeling en tewerkstelling”. Hij brak een lans voor KorteOmloopHout als grondstof voor biomassa die dient voor de verwarming van serres en voor de papierproductie.

Deze snelgroeïende bomen kunnen ook worden aangeplant op braakliggende gronden, op bufferstroken langs industriële sites, op vervuilde gronden of op bermen langs spoorwegen en waterlopen. Bosbeheer moet grensoverschrijdend worden aangepakt, zoals reeds wordt bewezen door het Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide.

De sprekers uit België en het Groothertogdom Luxemburg behandelden in hun toespraken diverse thema's. Onder meer het duurzaam beheer van de bossen, hun productiviteit, hun regeneratiemogelijkheid, hun vitaliteit en hun capaciteit om hun economische, ecologische en sociale functies op plaatselijk, nationaal en internationaal niveau te vervullen zonder andere ecosystemen schade te berokkenen.

Om het boserfgoed, meer bepaald het bos als hulpbron aan hout, waarbij de multifunctionaliteit van de bossen voor altijd gewaarborgd is, te valoriseren dient bijzondere aandacht uit te gaan naar de bescherming van de biodiversiteit en de habitats.

Een duurzaam beheer van onze bossen werkt in de eerste plaats een overgang naar een toekomst, die arm is aan koolstof, in de hand. Ten tweede, komt het de economie van onze regio's ten goede. Ten derde, creëert het duurzame banen en ten vierde, verhoogt het de biodiversiteit.

Men heeft zich tot de politieke en economische actoren gericht : ze wor-

den verzocht de economische functie van de bossen beter te valoriseren. Een afdoend aanbod aan bedrijven en arbeiders die in de bossector werken, moet tegemoetkomen aan de stijgende vraag naar hout, energie en biomassa in de komende jaren.

Die stijgende vraag zou de drie Beneluxlanden ertoe moeten aanzetten samen te werken zodat aan de boscconomie en de werkgelegenheid in die sector meer aandacht wordt besteed.

De aanpak die bestaat in het hanteren van passende wetenschappelijke methodes voor het proces, de essentiële functies en interacties tussen de organismen en hun leefmilieu, kwam zowel in de Benelux- als in de Baltische toespraken aan bod.

Volgende informatie is in dat verband interessant: een bos in volle groei kan tussen 11 en 37 ton CO₂ per ha per jaar opnemen. Zelfs gekapt blijft het hout CO₂ die een boom nodig heeft om te groeien, opnemen. Hout op tal van manieren gebruiken, is meewerken aan de strijd tegen het broeikaseffect.

In de toespraken werd erop gewezen dat het boscosysteem ook in een sociaaleconomische context moeten worden opgevat en beheerd. Men gaat ervan uit dat 10 000 kubieke meter gekapt hout elk jaar 33 banen creëert. Voor Wallonië alleen gaat het om meer dan 13 000 banen.

De heer Blérot, een van de sprekers en inspecteur-generaal van het departement Nature et Forêts van het Waals Gewest, lichtte ons bovendien in over de prestaties in de bouwsector. Volgens hem wordt hout een sleutelement in de bouwsector.

Hij wees erop dat een houten gebouw 1 000 ton weegt tegenover 4 000 ton voor een gebouw in beton.

De bossen en de wouden zijn een natuurlijk, economisch, sociaal en cultureel erfgoed. Het garanderen van een harmonieuze co-existentie van hun economische, ecologische en sociale functies waarborgt hun duurzame ontwikkeling.

De ecosystemische aanpak maakt deel van een ruimer kader van aanpassingsordening om de wetenschappelijke kennis te integreren. In die op-

tiek dient vermeld te worden dat de universiteiten en de onderzoekcentra in dat proces moeten worden opgenomen.

Tot besluit kunnen we stellen dat het bosecosysteem, gelet op de baten die het voor de mensen betekent, op een juiste en billijke manier worden beheerd.

Meer zelfs, in het kader van de energievoorziening in de Europese Unie dient men voor ogen te houden dat het Internationaal Energieagentschap zich zorgen maakt over het feit dat onze Unie verleden jaar 510 miljard euro heeft uitgegeven voor aardgas en aardolie. Dat geld belandt in de kas van Rusland en de Arabische landen.

Hoeveel banen kunnen worden gecreëerd, hoeveel woningen kunnen worden geïsoleerd, welk onderzoek kan worden voortgezet, hoeveel spoorwegen kunnen worden aangelegd, hoeveel projecten voor gedecentraliseerde productie kunnen worden gerealiseerd met die miljarden euro's ? Welke meerwaarde voor de Benelux en de onderscheiden regio's in de Europese Unie ?

Een afdoend aanbod aan bedrijven en arbeiders die in de bossector werken, moet tegemoetkomen aan de stijgende vraag naar hout, energie en biomassa in de komende jaren. Die stijgende vraag zou de drie Beneluxlanden ertoe moeten aanzetten samen te werken zodat aan de boseconomie en de werkgelegenheid in die sector meer aandacht wordt besteed.

Stukken :

Verslag van de conferentie “Bossen en Werkgelegenheid” door de heer Marcel Oberweis (L); stuk nr. 848/1

http://www.benelux-parlement.eu/docs/05_Conferenties/BNL848-1tekst.pdf

Handelingen nrs. 311-312; 14-15 december 2012, blz. 38-42

http://www.benelux-parlement.eu/docs/02_PlenaireZitting/20121215-14_an_311-312.pdf, blz. 38-42

III. Conferentie “Bossen en Energie” - Nederland, Wageningen, 15 november 2013

a. Inleiding

De derde conferentie onder het thema ‘bossen’ vond plaats op 15 november 2013 in het Wageningen University and Research Centre – Alterra.

Deze conferentie legde de nadruk op het energetische belang van het bos.

De conferentie werd voorgezeten door de heer Marcel Oberweis, voorzitter van het Beneluxparlement. Mevrouw dr. Arian Steenbruggen, business unit manager Environmental Sciences Group van Wageningen University and Research verwelkomde de deelnemers.

De volgende sprekers gaven een uiteenzetting :

- dr. Gert-Jan Nabuurs, lead scientist European Forests :

European forests : biomass availability and trade-offs with other functions

- professor Bas Arts, Forest and Nature Conservation Policy group :

Forest governance aspects of the use of biomass in the European Union

- professor Johan Sanders, Biobased Commodity Chemicals :

Biorefinery, the bridge between agriculture and chemistry

- de heer Raimonds Vējonis, voorzitter van de Baltische Assemblée, gewezen minister van Bescherming van het Leefmilieu en van Gewestelijke Ontwikkeling (Letland)
- de heer Lauri Heikkilä, lid van het Environment and Natural Resources Committee van de Noordse Raad (Finland)

Na deze uiteenzettingen werd een debat gehouden waarbij ir. Kees Slingerland, algemeen directeur Alterra, als moderator optrad.

b. Verslag uitgebracht door mevrouw Sabine Vermeulen (B)

De laatste conferentie van de trilogie over de bossen had plaats op vrijdag 15 en zaterdag 16 november 2013 in Nederland.

Op vrijdagvoormiddag volgden de leden van de commissies duurzame ontwikkeling / persoons- en territoriaalgebonden aangelegenheden uiteenzettingen aan de universiteit van Wageningen.

Deze universiteit is een van de belangrijkste internationale universiteiten met opleidingen op het gebied van gezonde voeding, leefomgeving, klimaat en energie.

Drie befaamde professoren werkzaam aan deze universiteit lichtten hun onderzoek en toekomstvisie toe in verband met biomassa.

Biomassa is een van de nieuwe energiebronnen die hernieuwbaar zijn en daardoor milieuvriendelijker dan fossiele brandstoffen. Biomassa bestaat volledig uit biologisch afbreekbaar afval of restmateriaal afkomstig van landbouw, bosbouw of industrieel en huishoudelijk afval.

Professor Gert-Jan Nabuurs gaf een toelichting over de Europese wouden en de beschikbare biomassa voor bio-energie en ook over de trade-offs met andere functies.

Professor Bas Arts duidde het huidige beleid van het gebruik van biomassa in de Europese Unie. Zijn conclusie is dat er meer beleid inzake dit thema moet komen en dat we de economische, de ecologische en de sociale benaderingen moeten combineren.

Professor Johan Sanders gaf een uiteenzetting over de bioraffinage als brug tussen landbouw en chemie. Bioraffinage heeft tot doel de grondstof, in dit geval biomassa, uiteen te rafelen en de verschillende fracties verder te bewerken zodat de biomassa volledig benut kan worden. Het opzet van de bioraffinage is om zoveel mogelijk waarde te halen uit plantaardige grondstoffen.

De voorzitter van de Baltische Assemblee, de heer Raimonds Vējonis, en de heer Lauri Heikkilä, lid van de Nordic Council, gaven een overzicht van de bio-economie in hun regio.

Samengevat werd vooral gepleit voor het vervangen van het bomenbestand om ontbossing tegen te gaan, maar ook omdat het bos energetisch belangrijk is.

Biomassa wordt pas economisch en ecologisch rendabel wanneer men alle bestanddelen gebruikt en de productiekost laag blijft.

De verwerking tot biomassa zorgt voor een nog te grote koolstofuitstoot.

De transitie van de oil based economy naar de bio based economy dwingt ons ertoe om de eigenschappen van onze plantaardige grondstoffen beter te benutten. Het maakt ons ervan bewust dat de huidige bio based bedrijven potentiële inkomsten uit biomassa laten liggen en tegelijkertijd nodeloze kosten maken in bewerking.

De delegatie heeft op deze conferentie ook een aantal redenen meegekregen om na te denken over het meer gericht zijn op bioraffinage en biomassa met de bedoeling hieraan meer toegevoegde waarde te geven.

In de namiddag bracht de delegatie een bezoek aan de papierfabriek Parenco aan de Nederrijn te Renkum. Daar werd getoond hoe de theorie in de praktijk wordt omgezet.

Deze fabriek streeft voortdurend naar het verduurzamen van het productieproces van papier. Als grondstof wordt alleen oud papier gebruikt.

Parenco transformeert op een duurzame manier recyclagevezels om tot kwalitatief hoogwaardig papier.

De afvalstromen in het bedrijf worden maximaal benut. Door het ontinktingsslib dat in het productieproces vrijkomt te verbranden, produceert Parenco stoom. Die stoom wordt gebruikt voor het opwekken van elektriciteit en energie. Dit zijn trouwens de twee belangrijkste energie-elementen die Parenco in zeer grote mate gebruikt om het proces van natte pulp naar droog papier te verwezenlijken.

Parenco beschikt dus over een eigen energiecentrale waar energie voor een groot deel duurzaam wordt opgewekt. Ongeveer de helft van de daarvoor benodigde stoom wordt geproduceerd door het verbranden van slib uit het eigen productieproces en biomassa. Dit vermindert de impact op het milieu en maakt het bedrijf bovendien onafhankelijk van externe

energieleveranciers. Het bedrijf streeft ernaar binnen enkele jaren haar energie voor honderd procent zelf op te wekken.

Het bedrijf maakt ook actief gebruik van warmteterugwinning in verschillende fases van het proces.

Parenco is met een eigen afvalwaterzuiverings- en biomassa-installatie in staat om zijn eigen groene energie te genereren en is voortdurend op zoek naar efficiënte en duurzame oplossingen die bijdragen aan een gezond milieu.

Op basis van een gecertificeerd milieumanagementsysteem is er een voortdurende aandacht voor de vermindering van de belasting op het milieu.

Samen met de Universiteit van Wageningen onderzoekt Parenco de mogelijkheid om door middel van bioraffinage nog meer waarde uit de reststromen te halen.

Het slib dat achterblijft bij het ontinkten en ontwateren van oud papier bevat onder meer veel suikers. Deze suikers uit de biomassa kunnen ook nog worden omgezet in ethanol, melkzuur of barnsteenzuur.

De uitdaging, zowel voor de Universiteit van Wageningen als voor Parenco, bestaat erin deze nieuwe processen financieel rendabel te maken.

Een geleid bezoek langs de hotspots van de stad Utrecht op zaterdagvoormiddag was de ideale afsluiter van deze interessante conferentie. De Dom, grachten en werven, kerken en ontelbare stille steegjes met bijbehorende historische informatie onder leiding van een ervaren gids zorgden voor een aangename kennismaking met de stad.

Fotoalbum

LUXEMBURG, GRENGEWALD

BELGIË, SAINT -HUBERT

NEDERLAND, WAGENINGEN, UTRECHT

